

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 241/05

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. augusta 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Jána Mazáka prerokoval sťažnosť T. B., M., zastúpenej advokátkou JUDr. I. R., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 112/05 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 8 C 102/01) a takto

rozhodol:

Základné právo T. B. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 112/05 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 8 C 102/01) **p o r u š e n é n e b o l o .**

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 5. septembra 2005 doručená sťažnosť T. B., M. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 112/05 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 8 C 102/01). Ústavný súd uznesením z 30. novembra 2005 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla:

„Dňa 23. 3. 2000 podala sťažovateľka u odporcu návrh na začatie konania o platové zatriedenie proti Slovenským Telekomunikáciám, a. s.. Toto konanie sa viedlo u odporcu pod sp. zn. 8 C 293/00.

Odporca rozsudkom sp. zn. 8 C 293/00 zo dňa 11. 10. 2000 zamietol žalobu sťažovateľky, v časti ktorej sa domáha jej zatriedenia do 5-ej tarifnej triedy so základnou mzdou pri 4 hodinovom pracovnom úväzku vo výške 5.000,- Sk mesačne od 1. 7. 1999 s tým, že náhradu trov konania v tejto časti účastníkom nepriznal a v prevyšujúcej časti vylúčil žalobu na samostatné konanie.

Toto konanie sa vedie u odporcu pod sp. zn. 8 C 102/01 a doposiaľ nie je právoplatne skončené. Súpis úkonov vykonaných vo veci vedenej u odporcu pod sp. zn. 8 C 102/01: Odporca na deň 5. 3. 2002 nariadil termín pojednávania. Predmetné pojednávanie sa neuskutočnilo z dôvodu neprítomnosti žalovaného, ktorý svojou neprítomnosť ospravedlnil.

Odporca toto pojednávanie odročil na deň 28. 3. 2002.

Pojednávanie nariadené na deň 28. 3. 2002 sa neuskutočnilo z dôvodu neprítomnosti právnej zástupkyne sťažovateľky, ktorá jej neúčast' ospravedlnila a z toho dôvodu žiadala odročiť termín pojednávania. Odporca odročil toto pojednávanie na deň 23. 4. 2002.

Dňa 23. 4. 2002 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že uložil žalovanému, aby predložil platnú pracovnú zmluvu so sťažovateľkou a iné listiny.

Dňa 2. 7. 2002 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 12. 9. 2002.

Pojednávanie nariadené na deň 12. 9. 2002 sa neuskutočnilo. Zástupkyňa sťažovateľky a predvolaná svedkyňa svoju neprítomnosť ospravedlnili. Súd pojednanie odročil na deň 15. 10. 2002. Dňa 15. 10. 2002 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom odporca vyniesol rozsudok.

Odporca rozsudkom sp. zn. 8 C 102/01 zo dňa 15. 10. 2002 návrh zamietol a účastníkom náhradu trov konania nepriznal.

Proti tomuto rozsudku podala sťažovateľka dňa 26. 11. 2002 odvolanie.

Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 12 Co 18/03 zo dňa 8. 9. 2003 potvrdil rozsudok súdu I. stupňa vo výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba za obdobie od 1. 7. 1999 do 30. 9. 2000 a v prevyšujúcej časti zrušil rozsudok a vec vrátil súdu I. stupňa na ďalšie konanie.

Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 17 NcC 29/04 zo dňa 26. 3. 2004 sudcov Okresného súdu v Michalovciach vylúčil z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 8 C 102/01 a vec prikázal Okresnému súdu v Rožňave. Ako vyplýva z odôvodnenia tohto uznesenia, sťažovateľka sa dala v konaní zastúpiť advokátom (...) a vzhľadom na túto skutočnosť sa vo vzťahu k zástupcovi sťažovateľky cítili byť sudcovia Okresného súdu v Michalovciach zaujatí.

Krajský súd v Košiciach uznesením sp. zn. 4 NcC 13/05 zo dňa 31. 3. 2005 vec prikázal Okresnému súdu v Michalovciach. Ako vyplýva z odôvodnenia tohto uznesenia, sťažovateľka splnomocnila na zastupovanie v tejto veci (...) a v súvislosti s týmto úkonom požiadala odporcu o prikázanie veci Okresnému súdu v Michalovciach z dôvodu vhodnosti.

Sťažnosťou zo dňa 28. 6. 2005 sa sťažovateľka sťažovala na prieťahy v tomto konaní.

Predsedníčka Okresného súdu v Michalovciach odpovedala listom zo dňa 7. 7. 2005 sp. zn. Spr. 2019/05 na sťažnosť sťažovateľky, v ktorom uviedla, že v konaní nebol zistený subjektívny prietah.“

Sťažovateľka okrem vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vo svojej sťažnosti požaduje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať bez zbytočných prietahov, priznal jej primerané finančné zadostučinenie 50 000 Sk a náhradu trov konania.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu spisu okresného súdu sp. zn. 16 C 112/05 ústavný súd zistil, že sťažovateľka podala 23. marca 2000 okresnému súdu návrh vo veci nesprávneho platového zaradenia sťažovateľky a zaplataenia peňažnej sumy z dôvodu nesprávneho platového zaradenia.

Okresný súd 28. marca 2000 vyzval sťažovateľku na zaplataenie súdneho poplatku. Dňa 17. apríla 2000 okresný súd zaslal žalobu žalovanému na vyjadrenie. Okresný súd 11. mája 2000 vyzval žalovaného na predloženie listinných dôkazov.

Okresný súd 6. júna 2000 vyzval sťažovateľku na úpravu žaloby, sťažovateľka reagovala 7. júla 2000. Okresný súd pojednávanie 27. septembra 2000, na ktorom priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov, odročil na 11. október 2000. Okresný súd na pojednávaní 11. októbra 2000 po pripustení zmeny žaloby vyhlásil rozsudok, ktorým žalobu sťažovateľky v časti návrhu na správne platové zaradenie zamietol, vo zvyšnej časti žalobu vylúčil na samostatné konanie. Rozsudok z 11. októbra 2000 nadobudol právoplatnosť 5. decembra 2000.

Okresný súd 26. februára 2001 vyzval sťažovateľku na upresnenie žaloby a predloženie dôkazov. Po urgencii okresného súdu z 27. marca 2001 a 18. apríla 2001 sťažovateľka reagovala 9. mája 2001.

Okresný súd 31. mája 2001 zaslal upravenú žalobu žalovanému na vyjadrenie. Dňa 4. júla 2001 okresný súd vyzval žalovaného na predloženie listinných dôkazov, žalovaný reagoval 18. júla 2001. Termín pojednávania nariadený na 13. september 2001 bol v dôsledku písomného ospravedlnenia sťažovateľky a žalovaného zrušený.

Okresný súd 20. septembra 2001 vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky na oznámenie, či prekážka účasti sťažovateľky na pojednávaní stále trvá. Právna zástupkyňa sťažovateľky reagovala 9. januára 2002 po urgencii okresného súdu z 19. decembra 2001. Pojednávanie 5. marca 2002 bolo odročené na 28. marec 2002 pre neúčast' žalovaného.

Pojednávanie 28. marca 2002 bolo pre neúčast' právnej zástupkyne sťažovateľky odročené na 23. apríl 2002.

Pojednávanie 23. apríla 2002 bolo odročené na neurčito, žalovanému bolo uložené predložiť listinné dôkazy. Po vykonaní dokazovania výsluchom svedkov bolo pojednávanie 2. júla 2002 odročené na 12. september 2002.

Pojednávanie 12. septembra 2002 bolo pre neúčast' účastníkov konania odročené na 15. október 2002.

Okresný súd na pojednávaní 15. októbra 2002 žalobu sťažovateľky zamietol.

Proti rozsudku z 15. októbra 2002 podala sťažovateľka odvolanie, spis bol odvolaciemu súdu predložený 13. januára 2003. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) 8. septembra 2003 rozsudkom sp. zn. 12 Co 18/03-106 potvrdil napadnutý rozsudok vo výroku, ktorým bola zamietnutá žaloba za obdobie od 1. júla 1999 do 30. septembra 2000, vo zvyšnej časti rozsudok zrušil a vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Spis bol okresnému súdu vrátený 28. októbra 2003.

Na základe oznámenia zákonnej sudkyne z 28. novembra 2003 o jej zaujatosti predseda okresného súdu 4. decembra 2003 pridelil vec inému sudcovi. Keďže postupne všetci sudcovia okresného súdu oznámili predsedovi okresného súdu skutočnosti, pre ktoré sa cítia byť vylúčení z rozhodovania predmetnej veci, spis bol 16. marca 2004 predložený krajskému súdu.

Krajský súd 26. marca 2004 uznesením sp. zn. 17 NcC 29/04-141 rozhodol o tom, že sudcovia okresného súdu sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 8 C 102/01 a vec prikázal Okresnému súdu Rožňava. Spis bol okresnému súdu vrátený 26. apríla 2004.

Právny zástupca sťažovateľky okresnému súdu 29. apríla 2004 oznámil, že túto viac nezastupuje. Uznesenie krajského súdu z 26. marca 2004 bolo 13. mája 2004 zaslané sťažovateľke. Spis bol 11. júna 2004 odstúpený Okresnému súdu Rožňava.

Sťažovateľka prostredníctvom právneho zástupcu 5. augusta 2004 požiadala o prikázanie veci okresnému súdu z dôvodu vhodnosti.

Krajský súd 31. marca 2005 uznesením sp. zn. 4 NcC 13/05-172 vec prikázal okresnému súdu. Spis bol okresnému súdu vrátený 13. mája 2005.

Predsedníčka okresného súdu 23. mája 2005 zaslala spis krajskému súdu s tým, že jeho uznesenie z 26. marca 2004 o vylúčení sudcov okresného súdu z prejednávania a rozhodovania veci vedenej pod sp. zn. 8 C 102/01 je právoplatné a nebolo zrušené.

Krajský súd vrátil spis 8. júna 2005 s pokynom, že okresný súd môže vo veci konať.

V dôsledku oznámenia dvoch sudcov o skutočnostiach, pre ktoré sa cítia byť vylúčení, bola vec 8. septembra 2005 predsedníčkou okresného súdu pridelená ďalšiemu sudcovi.

Okresný súd 22. septembra 2005 vyzval sťažovateľku na špecifikáciu jej mzdového nároku a výzvu urgoval 9. novembra 2005.

Právny zástupca sťažovateľky 8. decembra 2005 požiadal o predĺženie lehoty na špecifikáciu mzdového nároku sťažovateľky.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 prvej vety ústavy „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov...“.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každá osoba má právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote, čo je zásadne to isté právo, ktoré účastníkovi konania zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci súdom sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu. V posudzovanom prípade ide o spor, v ktorom je otázka nastolenia právnej istoty účastníkov spojená s právoplatným rozhodnutím všeobecného súdu, predovšetkým s rozsudkom alebo procesne rovnakým spôsobom, napríklad s uznesením o schválení súdneho zmiernu.

Otázku existencie zbytočných priet'ahov v konaní a porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd podľa svojej stabilizovanej judikatúry skúma so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu podľa a) právnej a faktickej zložitosti veci, ktorá sa skúma aj so zreteľom na povahu veci a o čo v nej účastníkovi konania (sťažovateľovi) ide, b) správania účastníka konania a c) spôsobu, akým v konaní postupoval súd.

a) Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu okresného súdu zistil, že predmetom konania je mzdový nárok sťažovateľky.

Pracovnoprávny spor vo veci mzdového nároku nemožno podľa názoru ústavného súdu pokladať za právne zložitú vec. V týchto sporoch sa používa základná právna úprava v oblasti pracovného práva, pričom jej výklad a používanie boli stabilizované v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika postupu všeobecných súdov v pracovnoprávných veciach.

Konkrétne okolnosti sporu však svedčia o určitej skutkovej zložitosti veci vyžadujúcej si zaobstarávanie podkladov pre rozhodnutie a vypočutie viacerých svedkov.

b) Zo skutkových zistení ústavného súdu vyplýva, že k spomaľovaniu postupu okresného súdu, a tým aj k prieťahom v konaní, prispelo významným spôsobom aj správanie sťažovateľky.

Sťažovateľka prispela k predĺženiu konania v prvom rade tak, že nereagovala včas na výzvy okresného súdu a opakovane sa nezúčastnila na pojednávaniach. Okresný súd za účelom odstránenia nedostatkov v náležitostiach podaní sťažovateľky bol nútený opakovane ju vyzvať na ich úpravu.

Sťažovateľka však spôsobila predĺženie konania aj v dôsledku takých procesných úkonov, ktoré Občiansky súdny poriadok (ďalej aj „OSP“) pripúšťa, ale ich vykonanie (vylúčenie sudcov, prikázanie veci opäť pôvodnému procesnému súdu) je objektívne spojené s predĺžením konania, ktoré nemožno pričítať okresnému súdu.

c) Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil označené konanie, bol postup okresného súdu.

Z chronologického prehľadu procesných úkonov vyplýva, že okresný súd vo veci konal podľa názoru ústavného súdu v zásade plynulo počas celého doterajšieho trvania konania. V priebehu konania sa vyskytli obdobia ojedinelej krátkej nečinnosti spôsobené napríklad nesprávnym procesným postupom, keď okresný súd predložil 23. mája 2005 spis krajskému súdu, ktorý bol vrátený 8. júna 2005.

Záver o tom, že okresný súd konal plynulo, je daný aj tým, že vo veci sa dvakrát vyniesli rozsudky, ktoré boli iba sčasti zrušené, a preto je zřejmé, že čiastočne okresný súd postupoval tak, že odstraňoval účinným spôsobom právnu neistotu sťažovateľky. Treba uviesť, že okresnému súdu k celkovej dĺžke konania nemožno pričítať obdobie, kedy bol spis na krajskom súde a na Okresnom súde Rožňava.

Ústavný súd preto dospel k záveru, že doterajší postup okresného súdu a jeho prípadnú niekoľkomesačnú, ojedinelú nečinnosť nemožno hodnotiť ako porušenie základných práv sťažovateľky. V tejto spojitosti ústavný súd podotýka, že sťažnosť sa vzťahuje na sporové konanie, v ktorom sú podľa Občianskeho súdneho poriadku zvýšené

nároky na procesnú disciplínu všetkých účastníkov (napr. § 6, § 101 a iné), a tak aj zvýšenú zodpovednosť za prípadné predlžovanie súdneho konania.

Zohľadňujúc všetky relevantné skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že v doterajšom postupe okresného súdu v konaní sp. zn. 16 C 112/05 nie sú prieťahy, ktoré by bolo možné hodnotiť ako zbytočné, a teda spôsobilé porušiť základné práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Vzhľadom na toto rozhodnutie bolo už bez právneho významu rozhodovať o ďalších požiadavkách sťažovateľky.